

A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom sides of the page, framing the central text.

ZEMSKÉ PRÁVO A SOUDNICTVÍ

Jakub Razim

Šlechtické právo – zákl. charakteristika

STV. PRÁVO

- hl. pramen: nepsaný obyčej
- statusová nerovnost
- partikularismus:
 - pers.
 - terit.
- sys. práva:
 - obec. = šlecht.
 - zvl.

ZEM. PRÁVO

- **prameny**: obyčej, zákonodárné akty, soudní nálezy, sněmovní usnesení, ZZ
- paměti úředníků → pr. knihy
- **listiny**
- **DZ** → od 2. pol. 13. stol.; druhy: pŕuhonné + trhové, zápisné, památné; větší x menší (hodnota sporu)
- **DD** → léna

DZ

- „*registra regalia*“ → pův. král. instituce
- **úřední knihy ZS** → vše, co se před soudem odehrálo
 - šlechtici a svobod. statky
 - majet. věci král. měst a cír. institucí
 - svobodníci
- poč. 2. pol. 13. století Č
- 14. stol. M → BNO, OLO do 1642
- **Úřad DZ**
 - kancelář zemského soudu → výkonný orgán při soudních procesech před ZS
 - archiv království
 - soud → nespory → shromáždování podkladů pro intabulaci

3 Čachna de Postřižína conqueritur super Mathiam de Postřižína. Čachna z Postřižína žaluje na Matěje z Postřižína, že se jie uvázal bezprávně i drží její věnnú zástavnú dědinu v Postřižíně ve dvuor služebničí s dědinú, s lukami, s rybníkem, s tú se vši volí, což k tomu příslušie. Na niežto dědině má deset hřiven stříbra věnného, jež jest věnoval Matěj z Postřižína, někdy řečený muž její, když jest zaň dávána a on ji sobě k ženě pojímal.

4 Kateřina z Rataj, řečená Škodová, pohonie Jana Pušku z Kunina města, seděním z Otoslavic a zvlášče z Brodku, ze sta a pětímecítma hřiven grošův a dávám jemu vinu tu, že mi drží mé vlastnie věno tu v Brodku, ješto se jí po Čenku, dřevniem muži dostalo, bez boha a bez práva a toho naň chci dověsť. opoviedám škody.

Počátky zem. soudnictví

- **teorie vzniku zem. soudnictví**
 - **diskontinuita** → pr. reformy Přemysla Otakara II.
 - **kontinuita** → návaznost na králov. dvor. soud a hradské soudy
- **dvůr od 10. stol.:**
 - **kurie** → rada
 - **kolokvia** → sněm, soud
- **funkční spojení** správy a soudnictví
- **institucionální a personální spojení** sněmu a soudu

Soustava šlechtických soudů

- **zemský (zem. sudí)** → obec. prim.
- **komorní (hofmistr)** → obec. subs. x NE svobod./manský majetek; polit. delikty
- **dvorský (dvor. sudí)** → spory král. služebníků, odúmrti, léna, věci delegované panov.
- **purkrabský (purkrabí)** → pís. závazky, zvl. dlužní úpisy
- **maršálkovský (maršálek)** → šlecht. status a čest
- **mezní** → hranice
- **manský**

Nalézání práva (Janiš)

- **místo soudu:** obvyklé sudiště na Pražském hradě, jinak souhlas stran
- **obsazení soudu:** pův. 12 pánů (min. 7) + později 8 rytířů; Karel IV. zrušil kvórum
 - **panovník**
 - **přísedící**
 - **zem. úředníci** → *iudex* (*summus, Boemie, regni* apod.) → „profesionální“ znalec práva a pr. formalit; doložen od 1170
 - **zem. kmeti** (šlechta) → závažnější případy s dopadem na zem. obec → šlechtici, svobod. majetek
- **kolektivní** výkon soudnictví
- **panský nález**
 - závazný
 - nezměnitelný
 - **obecný** → precedent
 - **zvláštní** → v konkrétní věci, ale jeho autorita mohla ovlivnit bud. typově podobný spor

Proces na zemském soudě

- **zásady:** veřejnost, ústnost, projednací, dispoziční, akuzační, rovnost zbraní
- jednotný proces x od 14. stol. veřejnopr. inkviziční proces u nejzávažnějších TrČ
- důkazní prostředky: rac. x irac. (ordály)
- **stádia:**
 - 1) **přípravné řízení:** útok → pŕhon = soukr. žaloba x od 16. stol. ŕřed. obeslání
 - 2) **líčení pře:** svédčení pŕhonu x od 15. stol. vyhlášení → líčení (ohlášení stran, přednesy, důkazy, potaz, nález)
 - 3) **exekuce = nucený výkon rozhodnutí:** fáze dle předmětu exekuce úmluva/upomínka (první výzva k plnění) → zvod (ŕřed. schválení nároku k majetku povinného pro případ, že nesplní dobrovolně) → obranný list (druhá výzva k plnění) → panování (oznámení o záměru oprávněného, získat držbu nemov.) → odhádání (ŕřed. ocenění) → skutečné panování (uvázání se oprávněného v držbu)